

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Vår ref.:

Deres ref.:

Dato:

11/2151-14-

20.02.2013

Kiss Larvik bryter ikke plikten til universell utforming av inngangsparti

---

Virksomheten som hadde to trappetrinn, og flere trapper rett innenfor inngangen var følgelig ikke universelt utformet, men ombudet fant at det ville være uforholdsmessig byrdefullt å utbedre inngangspartiet på nåværende tidspunkt

Saksnummer: 11/2151

Dato: 20.februar 2013

Lov: Dtl § 9.

Uttalelse i klagesak - spørsmål om manglende universell utforming av inngangsparti

---

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til din klage av 5. oktober 2011.

Det fremgår av klagen at Kiss AS ikke oppfyller kravet til universell utforming

etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9, fordi virksomheten har en trapp i inngangspartiet som gjør at personer med rullestol ikke kommer inn.

Likestillings- og diskrimineringsombudet har kommet frem til at Kiss AS ikke bryter plikten til universell utforming i diskriminerings og- tilgjengelighetsloven

§ 9.

Likestillings- og diskrimineringsombudets uttalelse kan bringes inn for

Likestillings- og diskrimineringsnemnda. Fristen er tre uker fra du har mottatt

dette brevet, se vedlagte orientering

Vennlig hilsen

Arshad Khan, seniorrådgiver

Marte Bauge, rådgiver

Vedlegg:

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

Ombudet har mottatt klage på manglende universell utforming av flere

virksomheter i Larvik sentrum. Ombudet har også selv vært i kontakt med

saksbehandler hos Larvik kommune vedrørende mulige løsninger for å sikre universell utforming av inngangspartiene til de ulike virksomhetene. Denne

saken gjelder Kiss i Øvre Bøkeligete 33. Det hevdes at inngangspartiet til virksomheten er utformet slik at bevegelseshemmede ikke kommer inn i lokalene til virksomheten. Det fremgår av bildet vedlagt klagen at det er to trappetrinn opp til inngangspartiet. Når man kommer inn i lokalene er det også flere trapper opp til hvor varene er plassert.

A hevder at virksomhetens inngangsparti ikke er universelt utformet fordi det har to trappetrinn inn i virksomheten.

Kiss AS har anført at det vil bli uforholdsmessig byrdefullt å utbedre inngangspartiet. Butikklokalet er fra år 1890 og har inngang fra gatehjørnet, og det er helt umulig å lage en ordning som tilfredsstiller kravene til rampe. Hele fasaden vil måtte bygges om, noe som vil bli alt for dyrt for en butikk med en omsetning på 2 millioner kroner. Kiss består av et årsverk, samt en ekstrahjelp. Virksomheten anfører videre at Kiss er en butikk som er drevet av kjærlighet til faget, og ikke for å oppnå stor profitt. Kiss har lagt ved årsregnskap som bekrefter at virksomheten gikk med et knapp overskudd i 2011.

Det vises også til at det vil bli vanskelig å etablere en løs rampe som legges ut ved behov. Den lengste flyttbare rampen som kan brukes er 3 meter lang. Max høyde for ramper som kan brukes er 56 centimeter, og opp til butikkgulvet er det over 1 meter.

Rettslig grunnlag

Ombudet har kompetanse til å gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Denne saken reiser spørsmål om virksomheters plikt til å sikre universell utforming etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9.

Diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9 tredje ledd pålegger offentlige og private virksomheter rettet mot allmennheten en plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon.

Med universell utforming menes tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig, jf. § 9 andre ledd. Dette betyr at virksomhetens fysiske fasiliteter, som skal benyttes av allmennheten (kundene, pasientene), skal tilrettelegges på en slik måte at flest mulig får tilgang til de tjenester virksomheten tilbyr. Det er hovedløsningen som skal være gjenstand for tilrettelegging. Det vil derfor være i strid med bestemmelsen at det lages egne innganger, områder eller lignende for bestemte grupper.

Plikten til universell utforming rekker så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten, se § 9 tredje ledd. Ved den konkrete uforholdsmessighetsvurderingen vil den positive effekten og viktigheten av tilretteleggingen måtte veies mot kostnader og andre former for belastning tilretteleggingen medfører. Lovgiver har bestemt at det særlig skal legges vekt på:

1. tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer (nytte vs kostnad)
2. om virksomhetens funksjon er av offentlig art
3. de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen
4. virksomhetens ressurser
5. sikkerhetsmessige hensyn
6. vernehensyn

Dersom ombudet kommer til at det er en uforholdsmessig byrde å sikre universell utforming, betyr ikke det at virksomheten kan la være å foreta seg noe. Virksomheten er uansett forpliktet til å jobbe for best mulig tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne.

Etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 13 vil det være opp til innklagede å sannsynliggjøre at det ikke har forekommet diskriminering i strid med loven, dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at diskriminering har skjedd.

Ombudets vurdering

Ombudet vil innledningsvis fastslå at Kiss AS er en virksomhet

som har plikt til å sikre at virksomhetens hovedløsninger er universelt utformet

etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9. Virksomheten har derfor

plikt til å tilrettelegge de deler av virksomhetens lokaler som benyttes av

kundene på en slik måte at flest mulig, uavhengig av individuelle forutsetninger, vil ha tilgang til virksomhetens tjenester og service.

Det første ombudet må ta stilling til er om det påklagede forhold,

inngangspartiet til Kiss AS, tilfredsstillere kravet til universell utforming.

Er inngangspartiet til Kiss i tråd med kravet til universell

utforming?

Ombudet tar ikke stilling til om virksomheten som sådan er universelt utformet.

Det ombudet skal ta stilling til er om inngangspartiet til Kiss AS tilfredsstillere kravet til universell utforming. Standard Norge har utarbeidet veileder for universell utforming av byggverk. Her gis veiledning og mål for

hvordan blant annet ramper kan utformes for å tilfredsstillere standarden universell utforming. Standard Norge er en uavhengig, byggfaglig organisasjon

som har utarbeidet veileder for universell utforming av byggverk, NS 11001

1:2009. Standarden er ikke rettslig bindende, men i vurderingen av hva som er

universell utforming i denne saken, ser ombudet blant annet hen til disse

anbefalingene.

Ombudet viser til at det følger av NS 11001 1:2009 punkt 7.4 at:

"[...] Det skal ikke være nivåforskjeller mellom gulv ute og gulv inne ved inngangspartiet. Hvis døren har terskel skal den ikke bygge mer enn 25 mm over gulvnivå [...]."

Ombudet legger til grunn at et inngangsparti må være trinnfritt i eksisterende bygg, så vel som i nye bygg, for å være universelt utformet. Inngangspartiet til

Kiss AS består av to trappetrinn, og rett innenfor døren må man forsere en trapp med flere trinn. Følgelig er inngangspartiet til Kiss ikke universelt utformet.

Ombudet må derfor vurdere om det foreligger omstendigheter som medfører at det vil være en uforholdsmessig byrde for virksomheten å sikre universell utforming av inngangspartiet.

Det er virksomheten som har bevisbyrden for at det vil være en uforholdsmessig byrde å gjøre inngangspartiet universelt utformet.

Likestillings- og diskrimineringsnemnda har i sin praksis lagt til grunn at fram

til det foreligger forskrifter med krav om oppgradering av eksisterende

bygninger til en standard som svarer til universell utforming, så er det kun mindre tiltak som kan pålegges etter dtl. § 9. I sak 40/2010 uttaler Nemnda:

"[...] forarbeidene er svært klare på at lovgiver ønsker en skrittvis oppfyllelse av kravet om universell utforming. Etter Nemndas oppfatning får dette først og fremst betydning for anvendelsen av forholdsmessighetsbegrensingen i dtl. § 9, ved at de tiltak som kan pålegges for eksisterende bygninger, må være enkle tiltak.»

I uforholdsmessighetsvurderingen av hvilke tiltak som kan pålegges

virksomheter i eldre bygg, la nemnda blant annet vekt på at tiltakene vil måtte kunne oppfylles uten større økonomiske investeringer og uten de samfunnsmessige prioriteringene som skal foretas ved utarbeidelsen av forskrifter etter plan- og bygningsloven.

Virksomheten holder til i en bygning som er over hundre år gammel i tillegg til at det er mange trappetrinn i inngangspartiet både utenfor og innenfor inngangsdøren, dermed mener ombudet at det vil kreve store og kostbare ombygninger av inngangspartiet for å gjøre det tilgjengelig. Kiss AS er en liten virksomhet med en omsetning på rundt 2 millioner kroner årlig og som drives av et årsverk. Ombudet mener at det i denne saken ikke er tale om enkle tiltak for å sikre universell utforming, og dermed vil slike tiltak ligge utenfor det som kan pålegges virksomheten på nåværende tidspunkt.

Det vil også være vanskelig å etablere en mellomløsning med løse ramper fordi det er så bratt, og inngangspartiet er for høyt til at dette er mulig.

På bakgrunn av dette finner ombudet at det vil være uforholdsmessig byrdefullt for virksomheten å utbedre inngangspartiet.

Ombudet oppfordrer likevel virksomheten i samarbeid med gårdeier til å gjøre det som er mulig for å sikre at også personer med nedsatt bevegelsesevne kan handle i virksomheten.

Konklusjon

Kiss AS handler ikke i strid med plikten til universell utforming i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9.

Oslo, 20.02.2013

Sunniva Ørstavik, likestillings- og diskrimineringsombud.